

RĪGĀ

2018. gada 16. oktobrī
Nr. 1-23/165_e

Finanšu ministrijai
cien. Danai Reizniecei-Ozolas kundzei
pasts@fm.gov.lv

Valsts ieņēmumu dienestam
cien. Dacei Pelēkās kundzei
vid@vid.gov.lv

Saeimas Juridiskajam birojam
dina.meistere@saeima.lv

Par likuma "Par nodokļiem un nodevām"

22.³ panta *Informācijas par fiziskās personas konta apgrozījuma sniegšana Valsts ieņēmumu dienestam* piemērošanu

Finanšu nozares asociācija (turpmāk – Asociācija) pateicas Finanšu ministrijai (turpmāk – FM) un Valsts ieņēmumu dienestam (turpmāk – VID) par veiksmīgo sadarbību un operatīvu iesaisti neskaidro jautājumu risināšanā, uzsākot ziņu sniegšanu par fizisko personu – Latvijas rezidentu kontu atlikumu un apgrozījumu.

Fizisko personu kontu atlikuma un apgrozījuma ziņošanas risinājumu izstrādei un vienotas kredītiestāžu izpratnes nodrošināšanai, Asociācijā ir izveidota darba grupa, kura regulāri identificē un kopīgi risina ar minētās likuma normas piemērošanu saistītos jautājumus.

Valsts ieņēmumu dienestam nosūtītajā Asociācijas 18.09.2018. vēstulē Nr. 1-23/147_e jau norādījām, ka kredītiestādes ir sagatavojušas un iesniegušas VID pirmreizējos ziņojumus par ziņošanai pakļauto personu kontu kopējo atlikumu uz 01.01.2018., iekļaujot ziņas par tām fiziskām personām – Latvijas rezidentiem, kuru kontu kopējais atlikums uz 01.01.2018. dienas sākumu sasniedza 15 000 *euro* un vairāk.

Nākamā ziņojuma iesniegšanas termiņš ir 01.02.2019. Gatavojot šo ziņojumu, vērtējams ne vien kopējais kontu atlikums uz noteiktu datumu, bet arī personas kontu kopējais apgrozījums gada griezumā. Šī pienākuma pienācīgai izpildei Asociācija organizēja darba grupas klātienes tikšanos 28.09.2018. Tikšanās aicinājām piedalīties arī FM un VID pārstāvjus, lai veidotu vienotu izpratni par ziņojumos iekļaujamo informāciju un balstītu to uz VID, kā datu saņēmēja, sasniedzamajiem mērķiem.

Sanāksmes gaitā kredītiestāžu pārstāvji guva virkni atbilžu uz interesējošiem jautājumiem un izpratni par FM un VID mērķiem saņemto datu apstrādē.

Papildus tam, lai nodrošinātu augstu ziņošanas kvalitāti, Asociācija lūdz FM un VID sniegt konsolidētu atbildi/viedokli likuma "Par nodokļiem un nodevām" 22.³ pantā noteikto normu atbilstošai piemērošanai sekojošās situācijās:

1. Ziņojamo personu loks.

- 1.1. Vai ziņojums sniedzams tikai par fizisku personu vai arī par fizisko personu kā visa veida saimnieciskās darbība veicēju (gan Uzņēmumu reģistrā reģistrētu, gan pašnodarbinātu personu)?
- 1.2. Kāda ir sagaidāmā kredītiestādes rīcība, ja tās piedāvātais maksājumu kontu pakalpojums nodrošina kontu atvēršanu fiziskai personai, vienlaicīgi pie vienas personas profila šim kontu turētājam nodrošinot iespēju uzglabāt līdzekļus gan kā fiziskai personai, gan kā saimnieciskās darbības veicējam (šķirti no fiziskas personas līdzekļiem, piedāvājot veikt darījumus un līdzekļu uzglabāšanu, kas gūti no saimnieciskās darbības)?

2. Fiziskās personas rezidences izmaiņas pārskata perioda laikā.

Sākot ar 2016. gadu, Globālā ziņošanas standarta (CRS) ietvaros, kredītiestādes veic personas rezidences fiksēšanu uz katra gada 31. decembri, lai identificētu CRS ziņošanai pakļautās personas un kontus. Balsoties uz CRS pieredzi par rezidences noteikšanu, kredītiestādes ir veikušas klientu datu bāzes analīzi un iesniegušas ziņojumus par kontu atlikumiem uz 01.01.2018.

Tā kā ziņojums par fizisku personu – Latvijas rezidentu kontu apgrozījumu par 2018. gadu iesniedzams jau līdz 01.02.2019., kredītiestādes ir veikušas nepieciešamās sistēmu izstrādes, balstot tās uz augstākminēto rezidences noteikšanas principu, saskaņā, ar kuru, ziņojamo personu loks tiek identificēts un noteikts uz pārskata perioda beigām.

Asociācijas ieskatā, minētā rezidences noteikšanas pieeja atbilst likuma “Par nodokļiem un nodevām” 22.³ panta (1) daļas prasībām. Šādas pieejas piemērošana arī tika akceptēta likumprojekta apspriešanas laikā Saeimas Juridiskajā birojā (turpmāk - SJB), 2018. gada 18. janvārī, klāt esot SJB, VID, FM, Asociācijas un tās biedru pārstāvjiem.

Lūdzam FM un VID kopīgi apstiprināt šādu ziņojumu sniegšanas kārtību par Latvijas rezidentiem. Šādi tiktu ieviesti vienoti kritēriji ziņošanai pakļautās personas noteikšanai un kontu informācijas ziņošanai gan VID, gan CRS iesaistīto valstu nodokļu administrācijām. Tas novērstu datu dublēšanu par vienu un to pašu fizisko personu un atbilstu Vispārējās Datu aizsardzības regulas prasībām par minimalitātes principa ievērošanu personas datu apstrādē.

3. Kontu atlikumā un apgrozījumā iekļaujamie darījumi.

3.1. Ja personas kontiem ir piešķirti kredīta limiti (overdrafts, kredītlīnija un tml.) vai kontu atlikumā uz katra gada 31. decembri iekļaujami tikai personai piederošie līdzekļi, vai viss personai pieejamais kontu atlikums, ieskaitot minētos limitus?

3.2. Ja ziņojamās personas kontu kopējais atlikums uz perioda beigām ir negatīvs, kāda ir sagaidāmā ziņojumā iekļaujamā vērtība?

Šobrīd apstiprinātā datu struktūra paredz tikai pozitīva vai nulles atlikuma ziņošanas iespēju, liedzot norādīt negatīvas vērtības. Asociācija vērs VID uzmanību uz to, ka pie šādas pieejas, negatīva kontu atlikuma gadījumā, kredītiestādes datu validācijas prasību dēļ par kontu atlikumiem VID saņems nekorektu informāciju.

3.3. Vai kontu apgrozījuma noteikšanā iekļaujamas ar kredītu izmaksu un atmaksu saistītās transakcijas?

Nemot vērā ierobežoto laika periodu līdz 2018. gada ziņojumā ietveramo datu atlasei un ziņojuma iesniegšanai, lūdzam rast iespēju sniegt FM un VID konsolidētās atbildes uz vēstulē minētajiem jautājumiem ne vēlāk kā **līdz 31.10.2018.**

Nobeigumā atkārtoti lūdzam atbalstīt kredītiestādēs jau izmantoto pieeju personas rezidences noteikšanā uz ziņošanas perioda beigām, kā arī akceptēt 2018. gada ziņojumu sagatavošanu, saskaņā ar šo principu. Izmaiņas, ja tādas tiktu atzītas par nepieciešamām pēc iesniegto datu analīzes, iesakām kopīgi izvērtēt un vienoties par adekvātu ieviešanas termiņu, kas nevarētu būt agrāks par ziņojumu sagatavošanu par 2019. gadu. Šādām izmaiņām būs nepieciešams arī attiecīgi precizēt likuma “Par nodokļiem un nodevām” 22.³ panta redakciju par ziņošanai pakļautās personas statusa noteikšanas brīdi.

Asociācija pateicas par līdzšinējo konstruktīvo sadarbību un ir gatava turpmākam darbam ziņošanas pilnveidē.

Ar cieņu

valdes priekšsēdētāja

Sanda Liepiņa

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

Sagatavoja:

Andra Ģirne andra.girne@financelatvia.eu

Finanšu ministrija

Smilšu iela 1, Rīga, LV-1919, tālr. 67095689, 67095578, fakss 67095503, e-pasts pasts@fm.gov.lv, www.fm.gov.lv

Rīgā

21.11.2018 Nr. 4.1-38/28/5653

Uz 16.10.2018 Nr. 1-23/165_e

Finanšu nozares asociācijai
info@financelatvia.eu

*Par likuma “Par nodokļiem un nodevām”
22.³ panta piemērošanu*

Finanšu ministrija sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienestu ir izskatījusi Finanšu nozares asociācijas 2018.gada 16.oktobra vēstulē Nr.1-23/165_e ietvertos jautājumus attiecībā uz likuma “Par nodokļiem un nodevām” 22.³ panta piemērošanu un sniedz sekojošu viedokli.

1. Attiecībā uz ziņojamo personu loku

1.1. Vai ziņojums sniedzams tikai par fizisku personu vai arī par fizisko personu kā visa veida saimnieciskās darbība veicēju (gan Uzņēmumu reģistrā reģistrētu, gan pašnodarbinātu personu)?

Ievērojot likuma “Par nodokļiem un nodevām” 22.³ pantā ietvertā regulējuma mērķi identificēt fiziskās personas, kuras gūst nedeklarētus ienākumus, no kuriem netiek nomaksāti nodokļi, “aplokšņu” algas risku, kā arī neregistrētās saimnieciskās darbības risku¹, informācija sniedzama tikai par tiem fizisko personu kontiem, kuri nav reģistrēti uz fiziskās personas kā saimnieciskās darbības veicēja vārda. Līdz ar to informācija par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrēto individuālo komersantu kontiem vai par Valsts ieņēmumu dienestā reģistrēto saimnieciskās darbības veicēju kontiem, kurus izmanto tikai norēķiniem saimniecisko darījumu nodrošināšanai, nav jāsniedz.

1.2. Kāda ir sagaidāmā kredītiestādes rīcība, ja tās piedāvātais maksājumu kontu pakalpojums nodrošina kontu atvēršanu fiziskai personai, vienlaicīgi pie vienas personas profila šim kontu turētājam nodrošinot iespēju uzglabāt līdzekļus gan kā fiziskai personai, gan kā saimnieciskās darbības veicējam (šķirti no fiziskas personas līdzekļiem, piedāvājot veikt darījumus un līdzekļu uzglabāšanu, kas gūti no saimnieciskās darbības)?

Likuma “Par nodokļiem un nodevām” 22.³ panta regulējums nav attiecināms uz fizisko personu kontiem, kuri reģistrēti uz fiziskās personas kā saimnieciskās darbības veicēja vārda. Līdz ar to, ja fiziskajai personai kredītiestādē ir atvērts atsevišķs konts, kas tiek izmantots tikai norēķiniem saimnieciskās darbības nodrošināšanai, tad šajā gadījumā informācija par šāda konta apgrozījumu un atlikumu Valsts ieņēmumu dienestam nav jāsniedz.

¹ Skatīt likumprojekta “Grozījumi likumā “Par nodokļiem un nodevām”” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumu (anotāciju). Pieejama: <http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/93C8234D19684623C225815A0053C9F3?OpenDocument>

Vienlaikus informējam, ka Finanšu ministrija apsver iespēju normatīvajā regulējumā noteikt prasību, ka ikvienam nodokļu maksātājam, kas veic saimniecisko darbību (tajā skaitā, komercdarbību), ir jābūt atsevišķam norēķinu kontam, un ka šīs prasības neizpildes gadījumā nodokļu maksātāja saimnieciskā darbība var tikt apturēta un izbeigta. Informējam, ka Tieslietu ministrija konceptuāli ir atbalstījusi šādu risinājumu, norādot, ka nodokļu maksātājam varētu izvirzīt prasību ne tikai par norēķinu kontu, bet arī par norēķinu kontu Latvijas teritorijā vai Latvijas kredītiestādē.

2. Attiecībā uz fiziskās personas rezidences izmaiņām pārskata perioda laikā

Ņemot vērā, ka likuma "Par nodokļiem un nodevām" 22.³ panta pirmajā daļā nav noteikts konkrēts brīdis, uz kuru būtu jāfiksē fiziskās personas rezidences valsts, bet gan noteikts, ka informācija sniedzama par Latvijas Republikas rezidentu, secināms, ka neatkarīgi no tā, cik ilgi persona iepriekšējā gada ietvaros ir bijusi Latvijas Republikas rezidents, vai, kad tā ir zaudējusi Latvijas Republikas rezidenta statusu, šajā gadījumā pietiek ar fakta konstatāciju, ka persona iepriekšējā gadā ir bijusi rezidents, lai kredītiestāde sniegtu Valsts ieņēmumu dienestam par klientu visu šā panta 1.² daļā uzskaitīto informāciju, tai skaitā arī ziņas par kontu kopējo apgrozījumu un to kopējo atlikumu.

Jānorāda, ka Valsts ieņēmumu dienestam nodokļu administrēšanas vajadzībām ir būtiski saņemt informāciju par fizisko personu, ja tā gada ietvaros ir bijusi Latvijas Republikas rezidents, arī pēc tās Latvijas Republikas rezidences statusa zaudēšanas (gada ietvaros), ņemot vērā, ka pēc rezidences statusa zaudēšanas kontā ienākušie naudas līdzekļi varētu būt attiecināmi uz personas rezidences laikā veiktajiem darījumiem.

3. Attiecībā uz kontu atlikumā un apgrozījumā iekļaujamiem darījumiem

3.1. Ja personas kontiem ir piešķirti kredīta limiti (overdrafts, kredītlinija un tml.) vai kontu atlikumā uz katra gada 31.decembri iekļaujami tikai personai piederošie līdzekļi, vai viss personai pieejamais kontu atlikums, ieskaitot minētos limitus?

Kontu atlikumā uz gada 31.decembri būtu jāatspoguļo tikai personai piederošie līdzekļi, neieskaitot tajos pieejamos kredīta limitus.

3.2. Ja ziņojamās personas kontu kopējais atlikums uz perioda beigām ir negatīvs, kāda ir sagaidāmā ziņojumā iekļaujamā vērtība?

Likuma "Par nodokļiem un nodevām" 22.³ regulējuma mērķis cita starpā ir saistīts ar fizisko personu nodokļu nomaksas uzraudzības pilnveidošanu. Proti, Valsts ieņēmumu dienests, izmantojot saņemto informāciju par nodokļu maksātāju bankas kontiem, var novirzīt padziļinātai analīzei personas ar iespējami lielāku varbūtību, ka attaisnosies identificētais nodokļu nenomaksas risks. Secināms, ka šajā gadījumā analīzei ir nepieciešama pilnīga informācija par ziņojamās personas kontu kopējo atlikuma summu uz perioda beigām, tātad arī negatīvu kontu kopējo atlikumu uz perioda beigām.

3.3. Vai kontu apgrozījuma noteikšanā iekļaujamās ar kredītu izmaksu un atmaksu saistītās transakcijas?

Gan kontu apgrozījuma sliekšņa noteikšanā, gan arī informācijas sniegšanā par kontu apgrozījumu būtu jāņem vērā šādi nosacījumi:

- izsniegtā *aizdevuma* atspoguļojums ir jāiekļauj kredīta apgrozījumā pilnā apmērā, debeta apgrozījumā jāiekļauj tikai tā aizdevuma daļa, kuru persona ir izmantojusi;
- piešķirtā *kredīta limita* atspoguļojums debeta apgrozījumā jāiekļauj tikai izmantotā kredīta apjomā, kā arī konta kredīta apgrozījums vienlaicīgi jāpalielina par šo pašu izmantotā kredīta apjomu.

Valsts sekretāre

(paraksts*)

B. Bāne

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu

Šēfere 67083942
Gržibovska 67121445

RĪGĀ

2018. gada 30. novembris
Nr. 1-23/201_e

**Datu valsts inspekcijai
cien. Daigai Avdejanovas kundzei**
info@dvi.gov.lv

Kopija:

**Finanšu ministrijai
cien. Danai Reizniecei-Ozolas kundzei**
pasts@fm.gov.lv

Saeimas Juridiskajam birojam
dina.meistere@saeima.lv

*Par likuma "Par nodokļiem un nodevām" 22.3 panta piemērošanu
personas datu aizsardzības aspektā*

Finanšu nozares asociācija (turpmāk – Asociācija), pārstāvēt tās biedru intereses, lūdz Datu valsts inspekcijas (turpmāk – DVI) viedokli par likuma "Par nodokļiem un nodevām" 22.3 panta Informācijas par fiziskās personas konta apgrozījuma sniegšana Valsts ieņēmumu dienestam piemērošanu.

Likuma "Par nodokļiem un nodevām" 22.3 panta pirmā daļa paredz informācijas sniegšanu Valsts ieņēmumu dienestam par "[...] fiziskajām personām, kas ir Latvijas Republikas rezidenti [...]".

Pirmreizēji 22.3 panta pirmajā daļā noteiktais ziņojums iesniedzams līdz 2019. gada 1. februārim, ietverot informāciju par 2018. gadu.

Fizisko personu kontu atlikuma un apgrozījuma ziņošanas risinājumu izstrādei un vienotas kredītiestāžu izpratnes nodrošināšanai, Asociācijā ir izveidota darba grupa, kura regulāri identificē un kopīgi risina ar minētās likuma normas piemērošanu saistītos jautājumus.

Gatavojoties ziņojuma iesniegšanai, Asociācija saskaņā ar darba grupas priekšlikumu 2018. gada 16. oktobrī ar rakstisku lūgumu vērsās Finanšu ministrijā, lai saņemtu skaidrojumu par ziņošanai pakļauto personu loka identificēšanu.

Lai atbilstoši likumā noteiktajām prasībām atlasītu ziņošanai pakļauto personu kopu, svarīgi precizēt brīdi, uz kuru nosakāms personas rezidences statuss, ņemot vērā to, ka likuma "Par nodokļiem un nodevām" 22.3 panta 1.2 daļā kā viena no ziņojamām vērtībām noteikta kontu atlikuma summa iepriekšējā kalendārā gada pēdējās dienas beigās.

Finanšu ministrija savā 2018. gada 21. novembra vēstulē Nr. 4.1-38/28/5653 ir sniegusi sekojošu skaidrojumu:

"Ņemot vērā, ka likuma "Par nodokļiem un nodevām" 22.3 panta pirmajā daļā nav noteikts konkrēts brīdis, uz kuru būtu jāfiksē fiziskās personas rezidences valsts, bet gan noteikts, ka informācija sniedzama par Latvijas Republikas rezidentu, secināms, ka neatkarīgi no tā, cik ilgi persona iepriekšējā gada ietvaros ir bijusi Latvijas Republikas rezidents, vai, kad tā ir zaudējusi Latvijas Republikas rezidenta statusu, šajā gadījumā pietiek ar fakta konstatāciju, ka persona iepriekšējā gadā ir bijusi rezidents, lai kredītiestāde sniegtu Valsts ieņēmumu dienestam par klientu visu šā panta 1.2 daļā uzskaitīto informāciju, tai skaitā arī ziņas par kontu kopējo apgrozījumu un to kopējo atlikumu."

Pēc Asociācijas ieskatiem, ziņošanai nav pakļautas personas, kuras gada laikā kādu brīdi ir bijušas Latvijas rezidenti un to konta apgrozījums ir bijis 15 000 euro vairāk, bet uz gada pēdējo dienu vairs nav Latvijas rezidenti. Ja informācija par šīm personām tiktu sniegta bez skaidri noteikta juridiska pienākuma, personu dati masveidā faktiski tiktu nodoti izmantošanai bez tiesiska pamata un neievērojot datu minimālītātes principu.

Pamatojoties uz iepriekšminēto Finanšu ministrijas skaidrojumu un ņemot vērā to, ka faktiski paredzēta masveida personu datu nodošana "sistēma – sistēma" līmenī, Asociācija lūdz DVI vērtējumu par šādiem jautājumiem:

1. Vai ziņojuma iesniegšana VID **par personas konta apgrozījumu** visa pārskata perioda laikā personai, kura uz pārskata perioda beigām rezidē citā valstī ārpus Latvijas, ir kredītiestādes juridisks pienākums un tādējādi atbilst personas datu apstrādes minimalitātes principam?
2. Vai pārskata perioda beigās personas **kontos esošo līdzekļu atlikuma ziņošana** VID par personu, kura uz pārskata perioda beigām rezidē citā valstī ārpus Latvijas, ir kredītiestādes juridisks pienākums un tādējādi atbilst personas datu apstrādes minimalitātes principam?

Vēršam uzmanību, ka Asociācijai vai tās biedriem nav mērķis kādu personu grupu apzināti izņemt no ziņošanai pakļaujamo personu loka, tomēr ir svarīgi, ka kredītiestāžu rīcība ir skaidra, paredzama un tiesiska, ņemot vērā arī to, ka informāciju par personas datu nodošanu citiem subjektiem ikviens datu subjekts var pieprasīt un arī apstrīdēt. Tas vien, ka nodokļu administrēšanas vajadzībām tas būtu noderīgi, nevar mainīt pieeju, ka datu sniegšanai vajadzīgs tiesiskais pamats.

Esam gatavi tikties un skaidrot situāciju klātienē.

Ņemot vērā likumā noteikto ziņošanas datumu, lūdzam rast iespēju sniegt atbildi **līdz 2018. gada 19. decembrim**.

Ar cieņu

valdes priekšsēdētāja

Sanda Liepiņa

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

Sagatavoja:

Edgars Pastars edgars.pastars@financelatvia.eu

Andra Ģirne andra.girne@financelatvia.eu

Datu valsts inspekcija

Blaumaņa iela 11/13-15, Rīga, LV-1011, tālr. 67223131, fakss 67223556, e-pasts info@dvi.gov.lv, www.dvi.gov.lv

Rīgā

28.12.2018. Nr.1-4.2/1785-N
uz 30.11.2018 Nr.1-23/2001_e

Latvijas Finanšu nozares asociācijai
info@financelatvia.eu

Zināšanai: Finanšu ministrijai
cien. Danai Reizniecei-Ozolas kundzei
pasts@fm.gov.lv

Saeimas Juridiskajam birojam
dina.meistare@saeima.lv

*Par likuma “Par nodokļiem un nodevām” 22.³ panta
piemērošanu personas datu aizsardzības aspektā*

Datu valsts inspekcija (turpmāk – Inspekcija) ir saņēmusi Latvijas Finanšu nozares asociācijas (turpmāk – Asociācija) 2018.gada 30.novembra vēstuli Nr.1-23/201_e par likuma “Par nodokļiem un nodevām” 22.³ panta piemērošanu personas datu aizsardzības aspektā (turpmāk – Vēstule).

Inspekcija secina, ka Vēstulē ietvertā jautājuma būtība ir par likumā “Par nodokļiem un nodevām” (turpmāk – Likums) 22.³ pantā ietvertā pienākuma, *kredītiestādei vai maksājuma pakalpojuma sniedzējam Likuma 22.³pantā noteiktā gadījumā sniegt informāciju par klientiem — fiziskajām personām, kas ir Latvijas Republikas rezidenti*, — tvēruma skaidrojumu.

Iepriekš minēto tiesību normu atšķirīgi interpretē Finanšu ministrija, kas uzskata, ka norma ir jāpiemēro arī uz personām, kas iepriekšējā kalendārā gada ietvaros ir bijušas Latvijas rezidenti, bet gada pēdējā dienā vairāk nav Latvijas rezidenti un Asociācija, kas noteikto pienākumu ziņot attiecina tikai uz tādām personām, kas ir Latvijas rezidenti gada pēdējā dienā.

Inspekcija secina, ka 22.³pants Likumā iekļauts ar Likuma grozījumiem Nr.974/Lp12 (turpmāk – Likumprojekts).

Inspekcija iepazīs, ar Likuma 22.³panta redakciju, Likuma grozījumu Nr.974/Lp12 (turpmāk – Likumprojekts) anotāciju, kā arī izskatīšanas laikā iesniegtajiem dokumentiem un Likumprojekta pieņemšanas laikā notikušajām debatēm.

Inspekcija konstatē, ka jau Likumprojekta pieņemšanas laikā ir notikušas aktīvas debates Saeimā (piemēram, G.Kūtra kunga komentāri stenogrammā otrajam lasījumam) un deputātu viedoklis attiecībā uz likumprojektā noteikto iejaušanos privātpersonu dzīvē nav bijis viennozīmīgs. Tiek paustas bažas par, tai skaitā nesamērīgu iejaušanos datu subjektu privātajā dzīvē, kuras pamatojums nav pietiekošā veidā atspoguļots

Likumprojekta anotācijā. Arī Saeimas Juridiskā biroja atzinuma 1.punktā ir paustas bažas par Likumprojektā iekļauto normu atbilstību Satversmei, konkrēti Satversmes 96.pantā noteiktajām personas tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību.

Inspekcijas rīcībā nav informācijas, vai likumdošanas procesā tika iegūta Saeimas Juridiskā biroja atzinumā norādītā papildu informācija (konkretizēts plānotās personas datu apstrādes mērķis un pamatojums datu apstrādei Likumprojektā norādītajā apjomā). Kā arī vai būtu iegūta pietiekoša informācija, lai nodrošinātu Juridiskā biroja atzinumā norādīto: “Tiesiskuma princips prasa, lai personas datu izmantošana un nodošana izmantošanai citiem mērķiem nekā tie, kuriem dati sākotnēji iegūti, notiktu tikai ar personas piekrišanu vai arī uz likuma pamata. Savukārt taisnīguma princips prasa, lai informācijas iegūšana un apstrāde notiktu tādā veidā, kas izslēgtu nesamērīgu iejaukšanos datu subjektu privātumā, autonomijā un integritātē. Atbilstoši minimalitātes principam personas datu apstrāde ir aizliegta, ja vien nav nepieciešams sasniegt nozīmīgus un iepriekš skaidri noteiktus datu apstrādes mērķus (sk. Satversmes tiesas 2016.gada 12.maija sprieduma lietā Nr. 2015-14-0103 23.3.1.punktu)”.

Inspekcijas ieskatā viens no obligātiem priekšnoteikumiem plānotās personas datu apstrādes samērīguma novērtējumam (līdz ar to arī tiesiskuma, taisnīguma un minimalitātes principu ievērošanai) ir to datu subjekta loka identifikācija, uz kuriem plānotais privātuma ierobežojums attiecas. Iepazīstoties ar pieejamo informāciju par Likumprojekta pieņemšanas gaitu ne Likumprojekta anotācijā, ne papildu sniegtajā informācijā nav skaidri norādīts, uz kādu tieši personu loku (esošiem vai arī bijušajiem rezidentiem gada pēdējā dienā) būs attiecināms kredītiestāžu un maksājuma pakalpojuma sniedzēju pienākums ziņot par kontu atlikumu.

Papildus iepriekš minētajam Inspekcija vērs uzmanību, ka Likumprojekts tika apstiprināts 2017.gada vasarā, kad vēl netika uzsākta Eiropas Parlamenta un Padomes regulā (ES) 2016/679 par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (turpmāk – Regula) tieša piemērošana (Regula tiek tieši piemērota no 2018.gada 25.maija).

Inspekcija informē, ka saskaņā ar Regulu jebkurai personas datu apstrādei ir jābūt likumīgai un godprātīgai, proti, apstrāde ir likumīga tikai tādā apmērā un tikai tad, ja ir piemērojams vismaz viens no Regulas 6.pantā minētajiem pamatojumiem, piemēram, ja apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu uz pārzini attiecināmu juridisku pienākumu (Regulas 6.panta 1.punkta c) apakšpunkts). Papildus tiesiskā pamata nodrošināšanai, veicot personas datu apstrādi, ir jāievēro arī Regulas 5.pants, saskaņā ar kuru personas dati ir jāapstrādā likumīgā un pārredzamā veidā, nodrošinot godprātību pret tām personām, kuru personas datus apstrādā. Proti, tikai pastāvot kādam no minētajos pantos minētajiem pamatiem un ievērojot datu aizsardzības principus, personas datu apstrāde tiek atzīta par tiesisku. Tāpat pārzinim, veicot datu apstrādi, jānodrošina arī citu Regulā noteikto pienākumu, piemēram, datu subjekta tiesību nodrošināšanas (Regulas III nodaļa), ievērošana.

Inspekcija vērs uzmanību, ka dažādu tiesisko pamatu piemērošana izvērsti skaidrota Direktīvas 95/46/EK 29.panta darba grupas atzinumā 06/2014 par personas datu apstrādātāja likumīgo interešu jēdzienu (turpmāk – Atzinums) saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK 7.pantu. Inspekcija paskaidro, ka idejiski Direktīvas 95/46/EK 7.pants ir līdzīgs Regulas 6.pantam un apsvērumus, kuri ir norādīti Atzinumā, var attiecināt arī uz Regulas 6.panta piemērošanu.

Attiecībā uz Regulas 6.panta 1.punkta c) apakšpunktu paskaidrojam, ka Regulas 6.panta 1.punkta c) apakšpunkta piemērošana ir ierobežota ar to, ka pienākumiem ir jābūt noteiktiem likumā. Likumam ir arī jāatbilst visiem atbilstošiem nosacījumiem, lai šis

pienākums būtu spēkā un saistošs, un tam jāatbilst kopumā datu aizsardzības tiesību aktos noteiktajam, tai skaitā, nepieciešamības, proporcionalitātes un mērķa ierobežojuma principiem. Turklāt, lai piemērotu Regulas 6.panta 1.punkta c)apakšpunktu kā tiesisko pamatu personas datu apstrādei, pārzinim šim pienākumam ir jābūt obligātam, t.i., tam nav izvēles iespēju ievērot vai neievērot tam ar likumu uzlikto pienākumu. Tāpat pārziņa pienākumam ir jābūt skaidri noteiktam likumā, jo tas paredz personas datu apstrādi, un tas nevar būt vispārējs.

Līdz ar to Inspekcija secina, ka kredītiestāžu un maksājuma pakalpojuma sniedzēju tiesiskais pamats ziņu nodošanai Valsts ieņēmumu dienestam atbilst Regulas 6.panta 1.punkta c)apakšpunktam (pienākums ziņot, kā arī sniedzamo datu apjoms ir noteikts dalībvalsts tiesību aktā). Vienlaikus Likuma 22.³panta redakcijā nav nepārprotami norādīts, ka personas datu apstrādes pienākums attiecināms arī uz tādām fiziskām personām, kas vairāk nav Latvijas rezidenti un Likumā noteiktā pienākuma tvēruma piemērošanas noteikšanai ir iespējamās atšķirīgas pieejas.

Nemot vērā iepriekš minēto, Inspekcija skaidro, ka personām, kurām ir Likumā noteikts pienākums veikt datu apstrādi ir tā jāveic tādā apjomā kā tas noteikts likumā. Regulas 6.panta 1.punkta c)apakšpunkta tiesiskais pamats nav piemērojams informācijas par personu, kuri gada pēdējā dienā nav Latvijas rezidenti, konta apgrozījuma un kontā atlikušo līdzekļu apmēra paziņošanai Valsts ieņēmumu dienestam. Inspekcijas uzskata, ka šāda apstrāde neatbilstu personas datu apstrādes minimalitātes principam, līdz brīdim, kamēr netiktu veiktas nepieciešamās darbības (piemēram, izmaiņas Likuma 22.³panta redakcijā), lai šādai datu apstrādei tiktu nodrošināts atbilstošs tiesiskais pamats.

Direktore

(paraksts*)

D. Avdejanova

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.